

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

ความหวังและความน่าจะเป็น : จากทัศน์พรรคการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

เขียนโดย รัชชาภัทร อมรกุล อรรถสิทธิ์ พานแก้ว และ จิตติกร สังข์แก้ว

บทวิจารณ์โดย

กิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว¹

สถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งในระบอบประชาธิปไตยซึ่งถือเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมาก คือ “พรรคการเมือง” โดยมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอนโยบายต่อประชาชน และหากพรรคการเมืองนั้นมีโอกาสได้เป็นรัฐบาลก็สามารถนำนโยบายเหล่านั้นไปเป็นนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้ ซึ่งพัฒนาการที่เกี่ยวเนื่องกับพรรคการเมืองมีมาตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งแน่นอนว่าพัฒนาการของพรรคการเมืองมีความเกี่ยวพันกับความเป็นประชาธิปไตยของไทย ดังนั้นแล้ว เมื่อประชาธิปไตยไทยอ่อนแอก็ส่งผลให้พรรคการเมืองอ่อนแอไปด้วย จึงต้องนำไปสู่การปฏิรูปพรรคการเมือง จึงเป็นที่มาของหนังสือ **“ความหวังและความน่าจะเป็น : จากทัศน์พรรคการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560”** ซึ่งมีที่มาจากงานวิจัยเรื่อง “การปฏิรูปพรรคการเมือง” ซึ่งจัดทำในช่วงปี 2559-2561 อันเป็นช่วงที่การเมืองไทยอยู่ในช่วงระยะเวลาที่มีความผันผวนอย่างยิ่งยวด โดยในหนังสือเล่มนี้เป็นการนำเสนอเพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์สามประการ โดยประการแรก ในเรื่องของโครงสร้างของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2560 มีที่มาอย่างไร สะท้อนปัญหาของระบบพรรคการเมืองไทยและแนวทางในการแก้ไขและจัดการกับระบบพรรคการเมืองไทยแบบไหนอย่างไร ประการที่สอง กฎหมายทั้งสองฉบับ คือ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและ

¹ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล: Pangpond606@gmail.com

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2560 ได้รับการตอบสนองและการยอมรับคัดค้านจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างไรบ้างในระบบการเมืองแค่นั้นอย่างไร และประการที่สาม กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้นส่งผลอย่างไรต่อระบบพรรคการเมืองในประเทศและสามารถตอบโจทย์ทางการเมืองเพื่อสร้างเสถียรภาพได้แค่ไหนอย่างไร

สิ่งที่น่าสนใจในหนังสือเล่มนี้อยู่ในบทสุดท้ายที่เป็นการวิเคราะห์ต่ออนาคตของพรรคการเมืองของไทยภายใต้บริบทของรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ก่อนจะมีการเลือกตั้งใหญ่ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 โดยเป็นการมองว่า พรรคการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ตั้งได้ยาก ยุบได้ง่าย แต่ถ้าวอดจะเกิดความยั่งยืน และมองว่าพรรคการเมืองขนาดใหญ่จะได้เปรียบพรรคขนาดกลางและขนาดเล็กหรือพรรคที่เกิดขึ้นใหม่ด้วยเหตุที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งเดิม และยังมีมองอีกว่าพรรคขนาดกลางที่มีอยู่แล้ว ถ้าได้ทำตามเงื่อนไขตามกฎหมายกำหนดจะมีความสบายตัวในการเลือกตั้ง และที่สำคัญมองว่าหลังการเลือกตั้งจะมีระบบพรรคการเมืองหลายพรรค หรือไม่มีพรรคใหญ่ในระบบการเมืองไทย

ซึ่งจากการวิเคราะห์ของผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างโน้มมาทางการคาดการณ์ที่ถูกต้อง เพราะภายใต้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปัจจุบัน ในประเด็นที่มีการยุบพรรคได้โดยง่ายนั้น มีพรรคการเมืองที่ถูกยุบแล้วถึงสองพรรค คือ พรรคไทยรักษาชาติ และพรรคอนาคตใหม่ และหลังการเลือกตั้งนั้นปรากฏว่าไม่มีพรรคใดที่ได้เสียงข้างมากเกินครึ่งของสภาผู้แทนราษฎร และเกิดพรรคขนาดกลางขึ้นหลายพรรค อย่างเช่นพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นพรรคขนาดใหญ่ก็กลายเป็นพรรคขนาดกลาง และพรรคการเมืองขนาดกลางมีโอกาได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรหลายที่ซึ่งต่างจากเดิม โดยเฉพาะพรรคอนาคตใหม่ที่ได้ ส.ส.ในระบบบัญชีรายชื่อหลายที่นั่ง แต่ขณะเดียวกันพรรคใหญ่อย่างพรรคเพื่อไทยที่ได้จำนวนที่นั่ง ส.ส.เป็นอันดับหนึ่ง แต่กลับไม่ได้ ส.ส.บัญชีรายชื่อแม้แต่คนเดียว ซึ่งถือว่าภายใต้ฉากทัศน์ของหนังสือเล่มนี้มองได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งมองว่าอย่างไรก็ตามชั่วอำนาจเดิมก็จะกลับมาคุมอำนาจอีกครั้งภายหลังการเลือกตั้งซึ่งก็มองถูกเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียได้ว่าหนังสือเล่มนี้ออกมาในหัวงเริ่มแรกของการประกาศใช้รัฐธรรมนูญและ พ.ร.บ.ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และออกมาก่อนที่จะมีการเลือกตั้งใหญ่ใน ปี 2562 มิเช่นนั้นหนังสือเล่มนี้จะมิบทวิเคราะห์ที่เฉียบคมมากกว่านี้ เพราะนับมาจากการประกาศใช้กฎหมายสองฉบับจนมาถึงปัจจุบันมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองหลายประการที่สามารถนำมาเป็นกรณีตัวอย่างได้เป็นอย่างดี

ในท้ายที่สุด กราบขอบพระคุณ คุณณัชชาภัทร อมรกุล คุณอรรถสิทธิ์ พานแก้ว และคุณฐิติกร สังข์แก้ว ที่ได้ผลิตงานวิชาการที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งมาสู่วงการวิชาการของประเทศไทย และถือได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจในเรื่องการเมืองการปกครองไทยเป็นอย่างยิ่ง